

VYUŽITIE SÍL A PROSTRIEDKOV PRI ZABEZPEČENÍ PRESUNOV NA TERITÓRIU

V podmienkach vysoko manévrovej bojovej činnosti vojsk značne vzrastá význam presunov vojsk, ktoré budú spravidla vykonávané za veľmi zložitej situácie na teritóriu. Úspech tejto činnosti bude závislý predovšetkým od toho, ako bude zvládnutá dopravná situácia. Preto presuny musia byť organizované a zabezpečované v súlade s týmito **požiadavkami**:

- rozptýlenosť,
- stálosť a nepretržitosť prevádzky,
- komplexnosť zabezpečenia prepravných potrieb,
- jednotné úsilie všetkých druhov prepravy.

Presuny môžu byť **uskutočňované**:

- využitím vlastných prostriedkov – pochodom,
- prepravou po železnici, vzduchom (vodná doprava),
- kombinovaným spôsobom.

Pre zabezpečenie presunov v krátkych časových úsekoch má rozhodujúce miesto **cestná doprava**, ktorá sa od prvého dňa stane hromadná a prevážne diaľková.

Preto na zabezpečenie plynulosti premávky na jednotlivých cestách je vykonávaný rad opatrení; medzi najdôležitejšie patria:

- regulácia premávky,
- poriadková služba,
- etapná služba,
- technická ochrana cestnej siete.

Na teritóriu hlavným organizátorom a zodpovedným orgánom za riešenie a zabezpečenie presunov je veliteľstvo teritória.

Za riadenie presunov zodpovedá veliteľstvo teritória a po všetkých stránkach ich zabezpečuje náčelník tyla teritória prostredníctvom správy (oddelenia) vojenskej dopravy a podriadených náčelníkov krajských správ vojenskej dopravy.

Štáb teritória pri zabezpečovaní presunov organizuje **súčinnosť** s predstaviteľmi príslušných ministerstiev ČSR alebo SSR – so Správou dopravy MV a životného prostredia pre technickú ochranu a obnovu pozemných komunikácií, so Správou poriadkovej a dopravnej služby MV a životného prostredia pre organizáciu poriadkovej služby a značenie UAS, s Ministerstvom zdravotníctva a sociálnych vecí, priemyslu, obchodu a cestovného ruchu, vnútra a životného prostredia ČSR a SSR pre aktivizáciu etapnej služby, so štábom CO na odstraňovanie následkov po nepriateľskom napadnutí, s Ministerstvom výstavby a stavebníctva pri realizácii náhradných premostení a pod.

Správy (oddelenia) vojenskej dopravy majú systém orgánov teritoriálnej poriadkovej služby, ktorá pôsobí v prospech všetkých vojsk, presunujúcich sa po vyhradených cestách teritória.

Náčelník KSVD zodpovedá v obvode kraja za činnosť teritoriálnej poriadkovej služby. Obsadzuje svoje VS, odkiaľ má zabezpečené spojenie k podriadeným kontrolným a poriadkovým stanovišťam a na veliteľské stanovište cestného poriadkového práporu.

Na riadenie presunov môže mať k **dispozícii**:

- kontrolné a poriadkové stanovište (KPS),
- cestné poriadkové prápory (silpožr) alebo cestné prápory (silpr),
- pohyblivé skupiny riadenia cestnej premávky (PSRCP),
- jednotky ZNB (pre koordináciu úloh vysielajú náčelník KS ZNB ku KSVD styčného dôstojníka).

Kontrolné a poriadkové stanovištia (KPS)

Sú stacionárne poriadkové orgány KSVD, rozvíjané na hraničných priechodoch teritória a regulačných čiarach, zhodných pravidiel s priečnymi automobilovými cestami a vzdialených od seba 100–200 km. Sú typu „A“ a „B“. Typ „A“ môže mať 10 osôb, 3 automobily, 1 rádiovú stanicu; typ „B“ môže mať toto zloženie: 5 osôb, 2 automobily a 1 rádiovú stanicu. Hlavnou úlohou KPS je prostredníctvom rozvinutého poriadkového stanovišťa a vyslaním pohyblivých poriadkových hliadok, riadiť, sledovať, kontrolovať a podávať hlásenia o pohybe prúdov náčelníkovi KSVD. Spolupracuje s veliteľmi presunujúcich sa prúdov, s náčelníkom pohyblivej skupiny KSVD pre riadenie cestnej premávky, s príslušníkmi ZNB na svojom úseku, s náčelníkom ORS a príslušnými veliteľmi radiačného a chemického prieskumu TRHS a s najbližším národným výborom.

Cestný poriadkový prápor KSVD

Jeho veliteľ je priamo podriadený náčelníkovi KSVD. Prápor sa rozvíja po rotách, ktoré obsadzujú cestné úseky (100–150 km), celkovo 400–450 km. Vytvára dispečerské stanovište (DS) práporu a DS rôt. Riadi, sleduje, kontroluje a podáva hlásenia o realizácii plánovanej premávky na DS KSVD. Organizuje súčinnosť obdobne ako náčelník KPS. Veliteľ riadi premávku podľa ustanovenia predpisu Všeob-P-31, Dopr-1-3 a Všeob-sm-12.

Pohyblivá skupina riadenia cestnej premávky

Môže byť o sile – 3 dôstojníci, 1 vozidlo a vodič, 1 RST, je súčasťou KSVD a funkčným orgánom náčelníka KSVD pre zabezpečenie premávky a riadenia dopravy na cestách, kde došlo k zložitým situáciám.

Jednotky ZNB sú vyčleňované z dopravnej služby okresných jednotiek VB na určených automobilových cestách. Dopĺňujú sieť kontrolných a poriadkových stanovišť ČSLA. Ich činnosť je zameraná najmä na zabezpečenie plynulej, nerušenej premávky na UAS a bezpečného pohybu vojenských prúdov. Riadia nevojenských užívateľov ciest. Využívajú široký aktiv pomocných príslušníkov VB. V zložitej situácii môžu byť využité na prevedenie prúdov cez mestá a komunikačné uzly, ako i na sprievod pásovej techniky.

Teritoriálna poriadková služba

Je organizovaná na určených komunikáciách vedúcich územím štátu, silami teritoriálnych orgánov vojenskej dopravy, ktoré som charakterizoval.

Všetky zložky teritoriálnej poriadkovej služby (TPS) s výnimkou kádrových síl a prostriedkov VB sa rozvíjajú až po mobilizačnom doplnení. Dosiahnutie pohotovosti jednotlivých prvkov teritoriálnej poriadkovej služby na území kraja a do stanovenej lehoty zabezpečuje príslušný náčelník KSVD.

Hlavné úkoly teritoriálnej poriadkovej služby:

- reguluje a kontroluje pohyb vojsk,

- kontroluje dodržiavanie poriadku, maskovaciu disciplínu a pravidiel cestnej premávky,
- sleduje a eviduje presunu,
- sprostredkuje velenie vojskám za presunu,
- informuje pochodové prúdy o zjazdnosti, stupni zamorenia a pod.,
- udržiava trvalú súčinnosť s orgánmi TRHS a organizáciami na údržbu a obnovu ciest,
- koordinuje vojenské a civilné záujmy na cestách,
- poskytuje informácie o etapnej službe.

Pre operatívne upresnenie úloh v priebehu presunu, pri zložitých situáciách po napadnutí nepriateľom a pre vyvedenie prúdov na iné smery alebo obchádzky možno využiť prostredníctvom náčelníka KSVD **pohyblivé skupiny riadenia cestnej premávky KSVD**.

V súčasných podmienkach vedenia bojovej činnosti pri možnostiach použitia chemických a jadrových zbraní na presunujúce sa vojská v ľubovoľnom čase a priestore je veľmi dôležitá pre okamžité varovanie vojsk súčinnosť s TRHS. Je organizovaná tak, že na krajských radiačných strediskách sú styční dôstojníci z KSVD. Oni od krajských radiačných skupín dostávajú všetky údaje o chemickej a radiačnej situácii v kraji, prípadne o parametroch jadrových a chemických úderov, o skutočnej radiačnej a chemickej situácii na osiach presunu alebo na železničných smeroch. Styční dôstojníci s využitím svojich spojovacích prostriedkov potrebné údaje odovzdávajú cez správcov poriadkových úsekov až na KPS, ktoré zistené údaje dávajú presunujúcim sa vojskám. Tieto údaje odovzdávajú aj vojenským správcom železničných staníc, ktorí informujú veliteľov prechádzajúcich prevozov.

Pre poskytnutie najnutnejšieho materiálneho, technického a zdravotníckeho zabezpečenia vojenských cestných presunov je organizovaná na určených miestach etapná služba.

V období mimoriadnych opatrení za tým účelom podľa požiadavky FMNO sú zriaďované **stanice etapnej služby**, ktoré pripravujú civilné rezorty v súlade s potrebami a požiadavkami dopravného plánu.

Stanice etapnej služby sú určené pre jednotky a útvary, ktoré nemajú organické vlastné tylo a nezabezpečujú sa za presunu samostatne. Čas rozvinutia staníc etapnej služby môže byť 8–12 hodín od prevzatia príkazu. Je možné rozvíjať tieto stanice etapnej služby:

- **stravovacie stanice** (Ministerstvo obchodu a cestovného ruchu ČSR a SSR); kapacita 600 dávok teplej stravy za 24 hodín so skladom proviantu na 4000 dd. Skupine vojakov nad 50 osôb sa vydáva teplá strava len na základe objednávky odovzdanej 6 hodín vopred. Spravidla sa rozvíjajú na bázi závodov verejného stravovania; musí byť zabezpečená nepretržitá prevádzka,

- **stanice zdravotníckej pomoci** (Ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí); poskytujú prvú lekársku pomoc (ako útvarové ošetrovne). Pripravené asi k 50 zásahom za deň, lekárska pomoc v rozsahu 15–30 lekárskeho ošetrenia za 24 hodín. Musí byť zabezpečená stála pohotovostná služba.

Zloženie: 1 lekár (chirurg), 3 zdravotné sestry.

Vybavenie stanice – 10 lôžok, z toho 2 izolačné, 1 odsunové auto.

Rozvíja sa na bázi liečebných zariadení približne do 8 hodín od vydania príkazu.

- **výdajne PHM** (v rámci n. p. Benzinol, Benzina; za ich vytvorenie a činnosť zodpovedá Ministerstvo priemyslu ČSR a SSR. Ich denná kapacita odberu je 30–50 m³ PH za 24 hodín, zásoby môžu mať v pomere BA a NM 1 : 3.

Sú rozvíjané na vybraných terajších čerpacích staniciach asi do 8 hodín od vydania príkazu. Obsluhujú ich 3–4 osoby a majú nepretržitú službu.

- **stanice technickej pomoci** (zodpovedá Ministerstvo vnútra a životného prostredia ČSR a SSR alebo vedúci rezortu, z ktorého opravárenských kapacít je stanica zriaďovaná).

Sú rozvíjané napr. na bázi ČSAO, STS atď., približne do 12 hodín od vyžiadania pre vykonávanie bežných opráv presunujúcej sa techniky. Kapacita jednej stanice by nemala poklesnúť pod 10 BO/24 hodín (130 pracovných hodín). Je nevyhnutné, aby bol v pohotovosti jeden nákladný automobil pre výjazd poruchovej skupiny.

Tieto stanice etapnej služby sú spravidla budované hniezdovým spôsobom, t.j. ich umiestnenie v zhlukoch, alebo v maximálnej vzdialenosti 15–20 km od seba. Ich komplexy sú budo-

vané od seba 100–120 km tak, aby pri celodennom pochode bolo možné poskytnúť minimálne dva razy denne tylové a technické zabezpečenie.

V období mimoriadnych opatrení je účelné organizovať systém jednotného riadenia cestnej dopravy a obnovy pozemných komunikácií. Pre zabezpečenie presunov vojsk je vykonávaná technická ochrana komunikácií, ktorá spočíva vo zvýšení ich odolnosti a v čo najrýchlejšej obnove cestnej premávky na nich na základe rozhodnutia príslušných rád obrany. Technickú ochranu zabezpečujú sily a prostriedky vytvárané na bázi predurčených organizácií v pôsobnosti Federálneho ministerstva dopravy a spojov, Ministerstva vnútra a životného prostredia ČSR a SSR a Ministerstva výstavby a stavebníctva ČSR a SSR.

Velenie vojskám, presunujúcim sa po teritóriu je organizované po línii priamej podriadenosti. Odovzdávanie úloh, informácií o priebehu presunu je zabezpečené prostredníctvom rozvinutej siete teritoriálnej poriadkovej služby, pretože táto pôsobí v prospech všetkých vojsk, ktoré sa presunujú po vyhradených cestách teritória. Za tým účelom sa využíva stála sieť a zariadenia rádiové siete (stála linková sieť).

Je potrebné, aby rádiová sieť poriadkovej služby bola známa všetkým veliteľom. Volací znak je vhodný používať jeden. Ostatné rádiové stanice môžu mať číslcový index. Tento spôsob umožňuje, aby velitelia sa mohli orientovať o akú stanicu ide a kde je umiestnená.

Pri presunoch zväzkov (útvarov) po UAS teritória musí podľa predpisu Všeob-P-31, článok 27, štáb zväzku (útvaru) včas nadviazať spojenie s poriadkovými orgánmi teritória a upresniť s nimi organizáciu pochodu.

Velitelia presunujúcich sa vojsk sú povinní zabezpečiť styk a súčinnosť s náčelníkom KSVD alebo veliteľom cestného poriadkového práporu, najneskôr deň pred začatím pochodu.

Pri organizácii **súčinnosti** sa prerokúvajú predovšetkým tieto otázky: čas a spôsob presunu, spôsob príchodu v miestach kríženia UAS, priestory a úseky ciest, na ktorých je organizovaná teritoriálna poriadková služba a technická ochrana, organizácia spojenia a jeho využitie, spôsob varovania vojsk o radiačnom, chemickom a biologickom zamorení, miesta odoslania oneskorených vojakov a techniky a pod.

Pre zabezpečenie úzkej súčinnosti si môže zriadiť veliteľ presunujúceho sa zväzku **PoVS**, ktoré rozmiestňuje spravidla v blízkosti práporného dispečerského stanovišťa príslušného cestného poriadkového práporu na vhodné miesto asi 2/3 dĺžky denného pochodu. Na VS náčelníka KSVD alebo veliteľa silpořr si vysiela **operačnú skupinu** s úlohou:

- získať informácie o presunoch,
- pravidelne informovať príslušného veliteľa a PoVS,
- sprostredkovať prenos rozkazov, úloh a upresnení veliteľom presunujúcich sa prúdov prostredníctvom stanovišť teritoriálnej poriadkovej služby.

Preprava po železnici na teritóriu zostáva naďalej dôležitým druhom dopravy. Má veľkú kapacitu, denný prepravný výkon, vojskám šetrí sily, techniku, pohonné hmoty a pod. Nevýhodou je ich väčšia zraniteľnosť. Na teritóriu je vhodné vopred stanoviť a pripraviť pozdĺžne prepravné smery a priečky na požadovanú výkonnosť. Pre zabezpečenie preprav sa určujú vojskám nakladacie a vykladacie priestory a stanice.

Riadiace a výkonné orgány pre riadenie a zabezpečovanie železničných preprav sú rovnake po stupeň KSVD ako u zabezpečovania cestných presunov.

Výkonným orgánom KSVD je vojenská správa železničnej stanice (VSŽS), ktorá môže mať toto **zloženie**: 1 vojenská správa, 4 príslušníci správy, 2 dopravné prostriedky, ktoré zabezpečujú nakladanie a vykladanie železničných preprav v pridelenom úseku 1–4 železničných staníc.

V prípade prerušenia železničnej trate, minimálne na 3–5 dní, maximálne 10–14 dní, sa na základe rozhodnutia ROŠ alebo rozkazu veliteľa frontu zriaďuje **dočasný prekladací priestor (DPP)** s príslušnou správou priestoru. DPP sa skladá z vykladacieho a nakladacieho priestoru. Denná kapacita prekladania je 12 operačných preprav, 4000–6000 ton materiálu, z toho 2–3 vlaky s PHM.

Obnovu železníc vykonávajú zvláštne a posilové jednotky a organizácie FMNO, Federálneho ministerstva dopravy a spojov, Ministerstva výstavby a stavebníctva ČSR a SSR.

Štáby zväzkov a útvarov v súčinnosti s orgánmi vojenskej dopravy pripravujú a upresňujú výpočty vozňovej potreby pre prepravu po železnici a rozdelenie na prevozy a vlaky.

Vodná doprava na teritóriu zahŕňa prepravu vojsk, ranených, bojovej techniky a materiálu, PHM a surovín po splavných vnútorných vodných tokoch Dunaj, Labe.

Na prepravu sa využíva lodný park plavebných organizácií (ČSPLO a ČSPD) a stále prístavy. Podľa potreby sa zriaďujú náhradné prístavy a premostenia a vykonáva sa rozptyl lodného parku. Na zabezpečenie vojenských preprav sa zriaďujú vojenské správy vodných prístavov a vodných úsekov. Technickú ochranu vnútorných vodných tokov zabezpečuje Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu ČSR a SSR v súčinnosti s plavebnými organizáciami.

Operačné rozvinovanie vojsk a s ním úzko spojená problematika presunov vojsk prevažne na veľké vzdialenosti je dôležitou otázkou súčasného operačného umenia. Svoju dôležitú úlohu a miesto má v súvislosti s týmto príprava teritória pre zabezpečenie presunov a prevozov vojsk.

Štáb teritória bude plniť úlohy pri prechode na vojnový stav a operačnom rozvinovaní vojsk v úzkej súčinnosti so všetkými rezortmi štátnej správy. Táto skutočnosť vyžaduje neprestajne zdokonaľovať celý systém práce štábu teritória.

Práca štábu teritória musí byť podriadená potrebe zabezpečenia poľných vojsk. Preto riešenie otázok organizácie a zabezpečenia presunov vojsk na veľké vzdialenosti na území teritória vyžaduje uvedenie problematiky podrobne poznať, získané skúsenosti naďalej prehľbovať, riešiť vzniknuté problémy a stanovené úlohy po odbornostiach zložiek teritoriálneho štábu ich dokázať dôsledne realizovať.